

Asia: VN/23886/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vuosina 2026-2027 myönnettävästä puhtaan teollisuuden investointien verohyvityksestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuosina 2026-2027 myönnettävästä puhtaan teollisuuden investointien verohyvityksestä

Esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi laki vuosina 2026–2027 myönnettävästä puhtaan teollisuuden investointien verohyvityksestä (investointihyvitys). Kyseessä olisi saman tyyppinen kohdennettu verotuki kuin vuonna 2025 voimaan tullut verohyvitys eräille suurille ilmastoneutraaliin talouteen tähtääville investoinneille.

Keskuskauppakamari pitää investointihyvitystä välttämättömänä kasvutoimenpiteenä, joka tukee sähköä hyödyntävien teollisten investointien liikkeelle saamista ja kohdentumista Suomeen kiristyneessä valtiontukikilpailussa. Keskuskauppakamarin koostamien tietojen mukaan komissio hyväksyi vuosien 2023 ja 2024 aikana 73 EU-maiden puhtaan siirtymän investointien tukiohjelmaa, joiden yhteissumma on lähes 145 miljardia euroa. Komission CISAF-kehys mahdollistaa valtiontukikilpailun jatkumisen puhdasta siirtymää edistävien hankkeiden osalta normaaleja EU:n valtiontukisääntöjä joustavammin aina vuoden 2030 loppuun asti.

Investointihyvityksellä vastataan kiristyneeseen kansainväliseen tukikilpailuun teollisista investoinneista julkisen talouden kannalta kestäväällä tavalla: hyvityksen fiskaaliset vaikutukset toteutuvat vain, jos investointihanke toteutuu ja osoittautuu kannattavaksi. Lisäksi fiskaaliset vaikutukset jaksottuvat vähintään 10 vuoden vähimmäiskäyttöajasta (ts. hyvitystä voi vuosittain käyttää enintään 10 % myönnetystä määrästä) ja 20 vuoden enimmäiskäyttöajasta johtuen kahden vuosikymmenen ajanjaksolle. Tämä on merkittävä ero suoriin tukiin verrattuna.

Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan esitysluonnoksessa esitetty soveltamisala ja investointihyvityksen saamiselle asetetut ehdot ovat pääsääntöisesti tarkoituksenmukaisia. Ehdotuksessa on hyödynnetty CISAF-valtiontukipuitteiden tuomaa liikkumavaraa, jolla pyritään vastaamaan useisiin edellisen investointihyvityksen haasteisiin, kuten rajoitteisiin ydinsähköllä tuotetun vedyn tuotannolle ja käytölle, teollisuuden päästövähennyksissä käytettäville teknologioille ja toisaalta tiukoille hankkeiden valmistumisen aikarajoille. Keskuskauppakamari pitää myös tarkoituksenmukaisena, että CISAF-puitteiden mahdollistama korkeampi tuki-intensiteetti pk-yritysten tekemille ja aluetukialueille tehtäville puhtaan teknologian valmistuskapasiteettia koskeville investoinneille otetaan käyttöön, vaikkakin 50 miljoonan vähimmäiskokoraja on omiaan sulkemaan pääosan pk-yrityksistä soveltamisalan ulkopuolelle.

Keskuskauppakamari esittää kuitenkin eräitä huomioita, joilla olisi mahdollista edelleen parantaa investointihyvityksen toimivuutta ja vaikuttavuutta.

1) Investoinnin kokorajaa tulisi pudottaa 50 miljoonasta eurosta 10 miljoonaan euroon erityisesti teollisuuden kasvihuonepäästöjen vähentämistä tai energiatehokkuuden parantamista koskevissa hankkeissa

Keskuskauppakamari katsoo, että teollisuuden päästövähennyksiin ja energiatehokkuuden parantamiseen tähtäävien investointien osalta investointihyvitys uhkaa jäädä tehottomaksi toimenpiteeksi. Vuoden 2025 lain mukaista investointihyvitystä ei Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan myönnetty yhdellekään tähän kategoriaan kuuluvalla hankkeelle. Myös investointihyvityksen jatkoa koskevassa esitysluonnoksessa on arvioitu, että tällaisten hankkeiden merkitys jäisi vähäiseksi.

Keskuskauppakamarin saaman palautteen mukaan yksi keskeisistä syistä edellä kuvattuun tilanteeseen on liian korkea investoinnin vähimmäiskokoraja. Jotta nyt esitetyllä investointihyvityksellä olisi vaikutuksia myös teollisten kasvihuonepäästöjen vähentämiseen ja energiatehokkuuteen, voisi olla perusteltua alentaa investoinnin kokorajaa 10 miljoonaan euroon.

2) Investointiohjelmatasoista tarkastelua tulisi tarkentaa ja edelleen joustavoittaa

Keskuskauppakamari pitää tarkoituksenmukaisena, että teollisten kasvihuonepäästöjen vähentämistä ja energiatehokkuutta koskevien hankkeiden vähimmäiskokorajaa tarkastellaan investointiohjelmakohtaisesti, koska mainittuja hankkeita voidaan tyypillisesti toteuttaa samanaikaisesti useaan eri tuotantolaitokseen, jolloin tulisi huomioida hankkeiden yhteisvaikutus kasvihuonepäästöihin ja energiatehokkuuteen. Ehdotetun lain 15.3 §:ssä todetaan, että investointihankkeen tulisi olla osa "investointiohjelmää". Esityksen jaksossa 4.1.2.1. on todettu, että

”Investointihyvityksen hallinnollisen toteutettavuuden ja vaikuttavuuden varmistamiseksi, ehdotetaan, että investointiohjelmaa rajattaisiin sekä laadullisesti että määrällisesti siten, että yhteen investointiohjelmaan voitaisiin niputtaa toisiinsa liittyviä teknisesti samankaltaisia investointeja”. Ehdotetun lain 15.3 §:stä tai sen yksityiskohtaisista perusteluista ei kuitenkaan ilmene nimenomaista vaatimusta ”teknisesti samankaltaisista investoinneista”. Olisi perusteltua, ettei investointiohjelmaan luettaville hankkeille asetettaisi muita laadullisia lisäedellytyksiä kuin, että ne myös yksittäisesti tarkasteltuina täyttävät laissa asetetut edellytykset hyvityksen myöntämiseksi.

3) Investointihyvityksen tarvetta vielä vuoden 2027 jälkeenkin tulee arvioida

Esitysluonnoksen mukaan investointihyvitystä olisi haettava ja se olisi myönnettävä viimeistään vuoden 2027 loppuun mennessä. Koska hyvityksen perustana olevat CISAF-valtiontukipuitteet ovat voimassa 2030 asti, on tärkeää arvioida verohyvityksen jatkotarvetta ja kohdentumista uudelleen siinä vaiheessa, kun lain mukaiset myöntöpäätökset on tehty. Lyhyempää voimassaoloaika voidaan perustella investointien käynnistämisaikutuksella. Toisaalta pidempi voimassaoloaika voi olla tarpeellinen, jotta yrityksillä on riittävästi aikaa suunnitella investointeja ja hyvitys siten saavuttaisi tavoitteensa käynnistää hankkeita, jotka eivät toteutuisi lainkaan tai samassa laajuudessa ilman hyvitystä.

KESKUSKAUPPAKAMARI

Johanna Sipola

Tomi Viitala

Varatoimitusjohtaja Johtava veroasiantuntija

Viitala Tomi
Keskuskauppakamari